

Kulturpakker - en kulturel løftestang

Evaluering af Kulturpakker 2011-12

Nærværende evaluering er skrevet ud fra besvarelser maj 2012 fra kulturpakkekontakter og skoleledere i Haderslev, Kalundborg og Skanderborg kommuner. Ud af 61 adspurgte skoler har 31 skoler svaret på det tilsendte skema, hvilket svarer til en svarprocent på lige godt 50. Evalueringen er en opsummering, der samler de hovedpunkter op, som lærere og ledere har lagt vægt på i deres besvarelser. Tekst i kursiv er direkte citeret fra besvarelserne.

Stor tilfredshed

Overordnet set er der meget stor tilfredshed med Kulturpakker hos både kulturpakkekontakter og skoleleder. På en skala fra 1 til 5, hvor 5 står for meget tilfreds, er gennemsnittet i besvarelserne for, hvor tilfreds man er med ordningen 4,8.

Kunst og kultur har en plads i skolen

På det overordnede spørgsmål om, hvorfor det er vigtigt, at børn og unge møder kunst og kultur i skolen, er der stor enighed om at kunsten med sit mangfoldige udtryk er med til at udvide elevernes horisont og erfaringsverden, pirre deres nysgerrighed, eftertænsksomhed og kreativitet og styrke andre kompetencer end dem, der normalt udvikles i skolen. Samtidig er mødet med kunsten en vigtig del af en almen dannelse. Gennem kunsten og det levende møde med professionelle kunstnerne får eleverne et afbræk i hverdagen med nye oplevelser, som giver mulighed for nærvær, fællesskab, identifikation og rollemodeller. En skoleleder i Skanderborg siger:

Kunst og kultur kan noget som undervisning ikke kan – det kan tale et æstetisk og mangfoldigt sprog, som taler ind til oplevelse og nærvær.

En anden udtaler: *Børn har i deres hverdag brug for disse "store" oplevelser! Der er mange børn, der ikke ellers vil komme i teateret eller til koncert – og da slet ikke se danseforestillinger! De skal møde kunsten, når den er bedst – opført og udført af professionelle, der kan deres fag! Det er kæmpe oplevelse, og kunstnerne er rollemodeller for vores børn. Man kan rent faktisk også arbejde med kunst og kunstnerisk udfoldelse som et fremtidigt arbejde! Det er en "eye-opener" for nogle børn.*

Skolen når alle børn

Skal eleverne sikres mødet med den professionelle kunst og kultur spiller skolen en central rolle, fremgår det af besvarelsene, da det er det eneste sted, man kan nå alle elever uanset geografi og socio-kulturel status. Lærere og ledere mener derfor, at skolen må tage ansvaret på sig og – i samarbejde med andre - præsentere alle elever for professionel kunst. Som to af Kulturpakke-skolelederne formulerer det:

Vor opgave i folkeskolen er at være med til at forme "hele mennesker". I vores del af kommunen er levende og nærværende kunst og kultur for langt de fleste hjem ikke eksisterende.

Det er min opfattelse, at børn desværre i alt for ringe grad oplever teater, dans og koncerter i deres fritid. Som offentlig institution må vi påtage os ansvaret for at eleverne får gode kulturelle oplevelser, som måske kan løftes ind i et fagligt perspektiv i undervisningen.

Den enkeltes identitetsdannelse

Alt i alt tyder svarene på, at Kulturpakker er en mulighed for at give eleverne kulturelle spor, som de ellers aldrig ville have fået. I det følgende udfoldes lidt flere perspektiver på, hvad disse kulturelle spor kan være.

Mange er i deres besvarelse inde på, at Kulturpakker bidrager med gode forstyrrelser for den enkelte elevs identitetsdannelse. Det handler først og fremmest om simpelthen at opleve nogle *kunstneriske højdepunkter, som børnene kan huske tilbage på. De er udviklende og en lise for sjælen.*

Et andet aspekt handler om, at eleverne gennem kunstoplevelser kan erfare *deres egen situation fra en anden vinkel. At se et stykke hvor man kan se dele af sig selv, kan gøre meget ved de unge.* Eleverne kan få belyst flige af deres eget univers fra en anden vinkel og relatere til det. De kan, bliver det fremhævet, på den måde *forstå at der er forskellige måder at tænke/forstå hvad man ser/hører.*

En dimension, der også nævnes flere gange, er den levende kunst som en vigtig modpol til massemediernes perfekte billeder af perfekte mennesker. Det er væsentligt for den enkeltes identitetsdannelse, at der findes mange forskellige rollemodeller. En lærer siger:

Det har en kæmpe værdi, at børnene møder "den rene vare". Levende mennesker på scenen – LIVE på allerbedste måde! Der kan være skønhedsfejl, der altså ikke er klippet væk. Børnene kan meget bedre identificere sig med kunstnerne på scenen.

En anden lærer udtrykker det sådan: *Nutidens unge får de fleste af deres kulturindtryk fra de sociale medier, radio og tv. Også derfor er det vigtigt at møde, se, føle, lugte, høre og opleve kunstneriske udtryk live. Her kan man hverken slette eller spole...*

I forlængelse heraf fremhæver mange, at Kulturpakker er med til at danne eleverne til at have glæde af kunst. Det at være et menneske, der har glæde af kultur og kunst kommer ikke af sig selv. Mødet med den levende kunst i Kulturpakker giver mål og retning i en sådan bestræbelse. En skoleleder skriver:

Eleverne bibringes en nysgerrighed overfor kunst og kultur, som er vigtig i forhold til deres alsidige personlige udvikling og som kan være med til at forankre en interesse, som holder hele livet.

Endelig fremhæver nogle lærere, at Kulturpakker er medvirkende *til at eleverne overskrider egne grænser*, når de fx selv skal deltage dele af kunstoplevelsen eller arbejde med forberedelsen af den.

Positive, fælles oplevelser

Kulturpakker bidrager tilsyneladende på mange måder til den enkelte elevs udvikling. Også det fælles bliver fremhævet af næsten alle lærerne som noget af det væsentlige, Kulturpakker er med til at styrke. I et læringsrum, der i stigende krav er differentieret, virker det som noget, alle er meget optagede af. En lærer siger fx: *Det er fællesoplevelser, og det giver gode diskussioner og styrker det sociale i klasserne.* En anden påpeger, at *der gennem de fælles oplevelser er grundlag for samtale og dialog, og særlige emner, der kommer i spil i klassen.*

Platform for kulturel nysgerrighed og aktivt medborgerskab

Med blot to år på bagen er KulturCrew allerede en kæmpe succes. Konceptet, der tager udgangspunkt i de kunstneriske arrangementer, rammer ned i helt centrale værdier for de deltagende skoler. En lærer beskriver det sådan her:

På vores skole har vi et KulturCrew bestående af 10 unge mennesker, der i samarbejde med mig hjælper til ved de kulturelle arrangementer, der er på vores skole. De sørger for det praktiske, information af de øvrige elever om, hvad der skal ske, sørger for forplejning, skriver på hjemmesiden og til de lokale aviser. De tager et ansvar, og de nyder at bliver taget alvorligt og være medansvarlige for så vigtige arbejdsopgaver! De tager ansvar for egen læring og det at være aktive medborgere i vores samfund. Tilmed får de også ofte en god snak med nogle mennesker, der brænder lige så meget for musik, dans og teater som de selv.

Kunst i skolefaglighed og skolehverdag

Ud over at give oplevelser, der bidrager til at udvikle individ og fællesskab, kan Kulturpakker bruges som et konkret udgangspunkt for undervisning og andre pædagogiske aktiviteter i skolehverdagen. En skoleleder skriver: *Kunst og kultur kan være svært at arbejde med, for det er ikke det lærere nødvendigvis bedst er uddannet i.* Og her stiller Kulturpakker efter manges mening op med god inspiration. Dels i form af selve kunstnerbesøgene, dels ved at stille undervisningsmaterialer og lærerkurser til rådighed, og dels ved på lærernetværksmøderne at tilbyde måder at samtale om kunsten på.

Det kan have direkte indflydelse på årsplanlægningen, eller man søger at tage temaer op, som den kunstneriske oplevelse har sået. På den måde flettes det skolefaglige og det kunstfaglige sammen i elevernes læring.

Undervisningsmateriale helt konkret er som at få et kursus stukket i hånden. Forberedelsesmaterialer, der sendes til skolen, er generelt af meget høj kvalitet, og de bidrager til, at lærerne (oftest) efterbehandler oplevelsen og inddrager materialerne i den fortsatte undervisning.

Flere nævner, at Kulturpakker er med til at konkretisere forskellige trinmål og er *Et konkret afsæt til at gennemgå forskellige kulturelle genrer.*

En lærer skriver: *Efter et besøg af Jacob Venndt har vi et par drenge, der er begyndt at spille mundharpe. Vores 7. klasse digtede og skrev deres eget skuespil efter at have set teaterstykket. Vores SFO startede et dansehold efter børnene havde været med til en danseworkshop. Så vi har brug for denne inspiration udefra til at sætte vores eget liv og hverdag i perspektiv!*

Endelig fremhæver en lærer, at der med Kulturpakker skabes et større udtryksrepertoire: *Det gør det naturligt at referere til forskellige udtryksformer, fx i forbindelse med projektopgaver og afgangsprøve.*

Kulturpakker som garant for tilgængelighed og kvalitet

På det mere specifikke spørgsmål om, på hvilke måder Kulturpakker bidrager, kredser mange af svarene om det at løfte i flok i kommunen. Som det lyder fra en leder: *Kun ved at gå sammen på kommunalt plan kan vi få kunstnerne på skolen i den målestok, Kulturpakker kan klare.* Andre supplerer: *Ellers tror jeg ikke, vi fik oplevelserne – det ville være for dyrt, besværligt, blive nedprioriteret.* Og: *Det gør det økonomisk muligt for os i " udkanten af udkants-Danmark" at tilbyde vore elever disse tilbud.*

Også det strukturelle i ordningen med koordinatorene på flere niveauer, fremhæves som noget positivt. Strukturen giver tilgængelighed og kvalitet – som én formulerer det:

Kulturpakker er en løftestang for de kulturelle islet i skolen. Med udgangspunkt i rundsendt materiale og initiativer fra de(n) lokale formidler, spredes "kultur-undervisning" mere ud – både hvad angår aldersklasser og fag.

Et andet strukturelt aspekt, der fremhæves, er netværkene og det deraf følgende samvær med andre skoler. I forbindelse med netværkene giver Kulturpakker, mener nogle, *inspiration og medvirker til en udvidet dialog.*

Endelig er mange inde på, at kompetencecentre bag Kulturpakker giver både kvalitet og mangfoldighed. Med Kulturpakker får man *kunst og kultur af høj kvalitet, hvor nogen med særligt forstand på varen, har valgt. Det er godt!!*

Hvor er tiden?

Sammen med de mange positive ord er der i lærernes besvarelser formuleret nogle udfordringer, som alle handler om tid i en skolehverdag, hvor mange forskelligartede opgaver skal løses. Det handler først og fremmest om, at det er svært altid at finde ressourcer til lærernes deltagelse i Kulturpakkekurser og -møder. Særligt kulturpakkekontakterne bruger meget tid i det daglige på deres vigtige funktion. En enkelt nævner, at de ældste klassetrin virker til at have meget på programmet i løbet af skoleåret.

Bare der var mere kunst og kultur i skolen...

Umiddelbart efter den skriftlige evalueringsrunde afholdt vi i Kulturpakker de halvårslige netværksmøder i alle tre kommuner, og her blev den positive holdning til projektet bekræftet. Det generelle ønske fra netværkene var, at kunst og kultur kommer til at fylde mere i skolen, og gerne i form af længerevarende forløb. Det ønske står nu, august 2012, som en fælles og perspektivrig udfordring til kompetencecentre og kommunerne i Kulturpakker.

Kulturpakker, august 2012